

Riigimetsa Majandamise Keskuse keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Lisa 1

I. OTSUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse 07.07.2023 esitatud keskkonnaloa taotlusest nr T-KL/1019515¹, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 9 lg 1, § 11 lg 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, § 12 lg 1¹ p 1, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi *määrus nr 224*) § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ja keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi *määrus nr 31*), otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Riigimetsa Majandamise Keskuse keskkonnaloa taotluse menetluse raames.

1.2. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud, samuti kavandatava tegevuse erisused ja keskkonnameetmed muidu ilmnedä võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

Keskkonnaamet teavitab keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul väljaandes Ametlikud Teadaanded ning eraldi kirja teel puudutatud isikuid (*KeHJS* § 12 lg 1).

II. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

Riigimetsa Majandamise Keskus² (edaspidi *käitaja*) esitas 07.07.2023 Keskkonnaametile keskkonnaloa taotluse nr T-KL/1019515 (edaspidi *taotlus*) Harju maakonnas Kuusalu vallas Uuri külas Sae kinnistul (registriora number 10331802, katastritunnus 35203:001:0368; edaspidi *Sae kinnistu*) Pudisoo jõest³ pinnavee võtmiseks 518 m³ ööpäevas. Pinnaveevõtu eesmärk on varustada ebapärlikarbi (*Margaritifera margaritifera*) kasvandusjaama (edaspidi ka *käitis*) veega. Samuti sisaldab taotlus veekeskkonnariskiga tegevust- vesiviljelust toodangu juurdekasvuga kuni üks tonn aastas, kui vesiviljelusehitise veesüsteem on pinnaveekoguga ühenduses.

Keskkonnaamet kontrollis taotluse vastavust nõuetele⁴ ning pidas taotlust piisavaks menetluse algatamiseks⁵. Käitajal on keskkonnaluba vajalik, kuna planeeritakse pinnaveevõttu enam kui

¹ Taotlus on registreeritud KOTKAS 07.07.2023 menetluse numbriga M-125298.

² Registrikood 70004459, aadress Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Sagadi küla, Mõisa/3, 45403.

³ Pärlijõgi/Pudisoo jõgi (VEE1080600)

⁴ Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 42 ja keskkonnaministri 23.10.2019 määruse nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ § 1 ja 10.

⁵ Menetlusse võetud 24.07.2023 kirjaga nr DM-125298-2.

30 kuupmeetrit ööpäevas (veeseadus, edaspidi *VeeS* § 187 p 1). Taotletav tegevus ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus (KeHJS § 6 lg 1). Käitis jääb Natura 2000 võrgustikku⁶ kuuluvale Lahemaa linnualale⁷ ja Lahemaa loodusalale⁸, mis ühtivad Lahemaa rahvuspargi piiriga. Alal kehtib looduskaitseadusega (edaspidi *LKS*) ja Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirjaga⁹ (edaspidi *kaitse-eeskiri*) sätestatud kaitsekord. Veevõttu planeeritakse Puidisoo jõest, mis on I kategooria kaitsealuse liigi, ebapärlikarbi leiukoht. Loa andja peab andma eelhindangu selle kohta, kas selline tegevus, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti, on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algatamise vajalikkust (KeHJS § 6 lg 2 p 22, määruse nr 224 § 1 lg 1 ja § 15 p 8, KeHJS § 6¹ lg 3 ja § 11 lg 2 ja 4).

KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast. Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2¹, § 11 lg 4, § 11 lg 2³). Otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lg-s 21 viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 61 lg-s 1 loetletud teabe saamist (KeHJS § 11 lg 2). Keskkonnamõju andja ja otsustaja on Keskkonnaamet (KeHJS § 9 lg 1, *VeeS* § 198 lg 2).

III. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab eelhindangu käitaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 61 lg 5 alusel kehtestatud määrusega nr 31.

Kasutatud on veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu nr RE.VT/519006 andmisel koostatud eelhindangut ja selle taotlusmaterjale ning käesoleva keskkonnamõju taotlusega esitatud materjale: eelprojekt „Ebapärlikarbi kasvatusjaam“ (Meelis Viirma, 2023), eelprojekt „Ebapärlikarbi kasvatusjaama ehitusprojekt“ (Inseneribüroo Urmas Nugin OÜ, 2023), „Ehitusgeoloogiauuringu aruanne – Harjumaa Kuusalu vald Uuri küla Sae maaüksus. Hoone“ (OÜ REI Geotehnika, 2023), „Harjumaa Kuusalu vald Uuri küla Sae katastriüksusele planeeritud ebapärlikarbi kasvatusjaama rajamisega kaasnevate keskkonnamõjude eksperthinnang“ (Maves OÜ, töö nr 22134, märts 2023, edaspidi *keskkonnamõjude eksperthinnang*).

3.1. Kavandatav tegevus

⁶ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

⁷ EELIS kood RAH0000089

⁸ EELIS kood RAH0000601

⁹ Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrus nr 18

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Keskkonnaloa taotlus esitati Harju maakonnas Kuusalu vallas Uuri külas Sae kinnistul Pudisoo jõest pinnavee võtmiseks, eesmärgiga varustada ebapärlikarbi kasvandusjaama veega. Ebapärlikarbi kasvatusjaam koosneb jaamahoonest, jaama välialast ja jaama toimimiseks vajalikust taristust. Jaama maksimaalne prognoositav veevajadus on ca 6 l/s (**518 m³ ööpäevas**). Kõige paremini sobib ebapärlikarbile kodujõe vesi ja selles sisalduv taimne pude. Kasvandushoone töötab aastaringselt, kasvanduse väliala on kasutusel maist oktoobrini. Veehaarde¹⁰ rajamiseks on antud veekeskkonnariskiga tegevuse registreering nr RE.VT/519006. Veehaarde ligikaudsed koordinaadid on X: 6597912, Y: 590577.

Veehaardest juhitakse vesi sulgemis- ja jaotuskaevu KJ-1, millest vesi jagatakse väliala ja hoone vahel. Veehaarde otsakule on võimalik paigaldada jäme prahivõre. Vajadusel saab võre asendada metallkilbiga või otsakorgiga veehaardesse sissevoolu sulgemiseks.

Kasvatusjaama välialale tuuakse Pudisoo jõest ebapärlikarbi vastsetega nakatunud forellid. Ebapärlikarbi vastsed irduvad, need kogutakse sõelte abil kokku ja pannakse hoonesse kasvama. Kalu ei söödeta ja lastakse pärast ebapärlikarbi noorjärede saamist Pudisoo jõkke tagasi. Augustist septembri lõpuni tuuakse Pudisoo jõest täiskasvanud ebapärlikarpe. Karpe ei toideta, nad filtreerivad läbivoolavast veest detriiti ehk taimset pudet, millega samas ka puhastavad vett. Karpide rennidest äravoolav vesi suunatakse jõest toodud uute forelli noorkaladega asustatud basseinidesse (80-100 isendit). Kalade lõpused nakatuvad täiskasvanud karpidelt vabanenud vastsetega. Pärast vastsete irdumist pannakse karbid Pudisoo jõkke tagasi. Pärast nakatumist viiakse kalad vajadusel RMK Põlula kalakasvanduse karantiinihoonesse või lastakse jõkke tagasi. Välialal kalu kauem ei hoita ega söödeta.

Kasvatushoones kasvatatakse ainult noorkarpe. Noorkarpide juurdekasv kavandatavas mahus jääb aastas umbes 1 kg piiridesse.

Väliala on iseveolise veevarustusega, vee vooluhulka mõõdetakse veearvesti VM-2 abil. Väliala veevajadus on 3,5 l/sek (302,4 m³/d). Samas mahus kasutatud vesi juhitakse vanajõe kaudu tagasi Pudisoo jõkke ca 80 m kaugusel veehaardest (X: 6597858; Y:590542). Kasvatushoone veevarustus tagatakse pumpade abil. Vooluhulka mõõdetakse veearvesti VM-1 abil. Kasvatushoone veevajadus on 2,5 l/sek (216 m³/d), samas mahus kasutatud vesi juhitakse endisesse veskikanalisse, mis suubub jõkke allpool Kolga jõe¹¹ suubumiskohta (ca 340 m veehaardest allavoolu; X: 6597896; Y: 590267).

Veehaarde ja kasvatusjaama rajamine (ja selle toimimiseks vajaminev veevõtt) on üks osa ebapärlikarbi asurkonna taastamiseks vajalikest tegevustest. Ebapärlikarbi kasvanduse

¹⁰ Ebapärlikarbi kasvatusjaama pinnaveehaare (PIH0000238)

¹¹ Kolga jõgi /Männiku jõgi, keskkonnaregistrikood VEE1081500.

rajamine on vältimatu CoastNet LIFE (LIFE17NAT/FI/000544) ja LIFE Revives (LIFE20 NAT/FI/000611) projektide eesmärkide tulemuslikuks täitmiseks.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Harju maakonnaplaneeringu 2030⁺¹² (edaspidi ka kui *maakonnaplaneering*) kohaselt on Harju maakonna looduskeskkonna väärtusteks on 5895 kaitstavat loodusobjekti, mille seas on ka Lahemaa rahvuspark. Maakonnaplaneeringus on toodud põhimõtted kaitstavate loodusobjektidega arvestamiseks üldplaneeringus. Kaitsealadel lähtub maa-ala kasutamine koostatud kaitse-eeskirjast ning LKS-st tulenevatest tingimustest ja piirangutest. Kaitsealadel on võimalik looduskaitse tingimusi järgides kavandada puhke-, rekreatsiooni- ja õppegevusi.

Kavandatav tegevus on kooskõlas Harju maakonnaplaneeringuga 2030+.

Kuusalu valla üldplaneeringu¹³ seletuskirja kohaselt on kaitse all olevate alade kasutamine reguleeritud kaitse-eeskirjadega. Lähtuvalt Üleriigilisest planeeringust Eesti 2010 (2000) peab Kuusalu vald otstarbekaks säilitada valla metsarikas lõunaosa tuumalana. Selle sobilik suurus ja kaitseväärtuslikkus vastab rahvusvahelise tähtsusega tuumalade kategooriale ning koos kaitsealade ja Lahemaa rahvuspargiga moodustab toimiva süsteemi, mis aitab hoida looduslikku mitmekesisust ja keskkonna stabiilsust mitte ainult vallas vaid ka teda ümbritsevates piirkondades. Vee erikasutuse piirkond asub Lahemaa rahvuspargis (KLO1000511). Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirja kohaselt on Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärk kaitsta mh liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Siin nimekirjas on nimetatud ka harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*).

Kavandataval tegevusel ei ole vastuolusid Kuusalu valla üldplaneeringuga.

Ebapärlikarbi (*Margaritifera margaritifera*) kaitse tegevuskava¹⁴ seab lähiaja (aastani 2025) kaitse-eesmärkideks:

- 1) täiskasvanud isendite arvukuse säilimise praegusel tasemel;
- 2) elupaiga seisundi parandamise määral, mis võimaldaks noorjärke ellujäämise sobivatel jõelõikudel;
- 3) tehiskeskkonnas kasvatamise kompetentsi loomise ja kasvatatud isendite taasasustamise jökke;

¹² Kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78, kättesaadav:

<https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/harjumaa/harju-maakonnaplaneering-2030/> (18.08.2023)

¹³ Kehtestatud Kuusalu vallavolikogu 19.12.2001 otsusega nr 68, kättesaadav:

https://www.kuusalu.ee/kehtivad_uldplaneeringud (18.08.2023)

¹⁴ Kinnitatud Keskkonnaameti 16.01.2023 korraldusega nr 1-3/23/12, kättesaadav:

<https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/liigikaitse#selgrootud> (18.08.2023)

- 4) kopra väljapüügi, et tagada peremeeskalade takistusteta liikumist jões ja stabiilsemat veetemperatuuri, piirata uue sette lisandumist jõesängi;
- 5) peremeesliigi (jõeforelli) stabiilse ja piisava arvukuse tagamise.

Pikaajaliseks kaitse-eesmärgiks (15 aasta perspektiivis) on:

- 1) ebapärlikarbi säilimine looduses elava liigina;
- 2) jõe elupaigakvaliteeti tõstmine ja hoidmine määral, mis võimaldaks ebapärlikarbi noorjarkude ellujäämist;
- 3) avalikkuse teadlikkuse parandamine ja huvi äratamine ebapärlikarbi kaitse vastu;
- 4) ebapärlikarbi (taas-)asustamine vähemalt kolme eraldiasuvasse vooluveekogusse, et vähendada juhufaktorite riski liigi püsijäämisele.

Nende eesmärkide saavutamiseks on meetmeks ebapärlikarbi tugikasvatamine ja sellealane rahvusvaheline koostöö teiste riikidega- ebapärlikarbi Eesti asurkonna säilimiseks ja turgutamiseks on **vajalik alustada tehisasurkonna loomist**. Praeguseks hetkeks kogunenud teadmiste ja mujal saadud praktiliste kogemuste põhjal valmis projekti CoastNet LIFE ühe väljundina „Tegevusplaan ebapärlikarbi Margaritifera margaritifera kasvatamiseks Eestis”, mis kirjeldab võimalusi tehisasurkonna loomiseks ja karbi noorjarkude ettekasvatamiseks. Vajalike tegevuste järjekord on a) glohhiididega nakatunud kalade püük jõest, b) kalade lõpustelt vabanevate ebapärlikarbi noorjarkude kogumine, c) noorte karpide kasvatamine ja taasasustamine kasvatuskarpides jõkke selleks eelnevalt välja valitud kohtades.

Kavandatav tegevus on kooskõlas ebapärlikarbi (Margaritifera margaritifera) kaitse tegevuskavaga.

Maa-ameti Geoportaali „Planeeringute“ teemakihi andmetel ei ole kavandataval alal algatatud detailplaneeringut.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Vee erikasutuse asukohas ega vahetus läheduses ei asu maavarade leiukohti. Loodusvaradest kasutatakse pinnavett, mida planeeritakse võtta Pudisoo jõkke rajatavast pinnaveehaardest. Veevajadus on käitaja taotluse kohaselt 518 m³ ööpäevas (6 l/s).

Ebapärlikarbile elutähtsaid veeparameetreid Pudisoo jões uuris 2021. aastal põhjalikult Eesti Keskkonnauuringute Keskus¹⁵. Pudisoo jõe (veekogutüüp V1A) kuue proovivõtukoha veeproovide ammooniumlämmastiku (NH₄-N), üldlämmastiku, üldfosfori ja BHT₅ keskmised sisaldused (vastavalt 0.03 mgN/l, 0.92

¹⁵ Pudisoo jõe veeparameetrite analüüs, osa 1 (perioodile september-november 2021) (OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus, 2021)

mg/l, 0.045 mg/l ja 1.9 mgO₂/l) on **väga heas ökoloogilises seisundiklassis** (väga hea klassi piirid on vastavalt ≤ 0.10 mgN/l, ≤ 1.5 mg/l, ≤ 0.05 mg/l ja ≤ 2.2 mgO₂/l)¹⁶. Nimetatud näitajad olid kohati kõrgemad kui ebapärlikarbile kui elukeskkonna suhtes eriti tundlikule loomaliigile on soovitatud (hõljuvaine, üldfosfori, fosfaatide ja nitraatide osas). LIFE programmi projektide käigus elukeskkonna parandamiseks tehtavad tööd peaksid ajapikku jõe veekvaliteeti parandama.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Väliala on isevoolse veevarustusega, kasvatushoone veevarustus tagatakse pumpade abil. Seega tuleneb energiakasutus pumpade tööks kuluvast energiast (elekter).

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Heide vette. Väliala läbinud kasutatud (302,4 m³/d) vesi juhitakse vanajõe kaudu tagasi Pudisoo jõkke ca 80 m kaugusel veehaardest (X: 6597858; Y:590542). Kasvatushoone läbinud vesi (216 m³/d) juhitakse endisesse veskikanalisse, mis suubub jõkke allpool Kolga jõe suubumiskohta (ca 340 m veehaardest allavoolu; X: 6597896; Y: 590267). Vee kvaliteet võrreldes sissetuleva veega võrreldes ei muutu ja jõevee toitainete koormus ei suurene, sest ebapärlikarpe (ega forelle) ei söödeta.

Kavandatava veevõtuga ei kaasne heidet pinnasesse ega õhku, ei kaasne müra, vibratsiooni, valgust, soojust ega kiirgust.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Kavandatav tegevus ei teki jäätmeid.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Pinnaveehaardest vee võtmisega ei kaasne tavapäraselt avariilukordade esinemist.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

¹⁶ Keskkonnaministri 16.04.2020 määrus nr 19 "Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused"

Tegevusega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Veehaare rajatakse Sae kinnistule, mille sihtotstarve on 100% maatulundusmaa. Sae kinnistu piirneb Pudisoo jõega, millesse suubub kinnistu edelaosas Kolga jõgi. Sae kinnistul on olemasolevad (elu)hooned ja rajatised.

Pudisoo pinnaveeproove analüüsi eapärlikarbi loodusliku levila mitmest punktist. Käitaja on katsete käigus jõudnud järeldusele, et eapärlikarbi kasvatamiseks ei ole paremat vett kui koduveekogust ehk Pudisoo jõest pärit vesi.

Arvestades vee kvaliteedi, maastiku iseloomu, Sae kinnistu maaomaniku koostöövalmiduse, Kuusalu vallavalitsuse ja Keskkonnaameti kui Lahemaa rahvusparki valitseja nõusoleku, elektrivarustuse ja juurdepääsuvõimaluste ning muude soodsate asjaoludega, on koostöös leitud, et kasvatusjaama parimaks asukohaks on Sae kinnistu Uuri külas.

Sae kinnistu olemasolev reljeef on languga kagupoole Pudisoo jõe sāngi suunas. Suurim kõrguste vahe on 9,05 m; mõõdistatud kinnistu keskel 21,18 ja lõunapoolsemas servas Pudisoo jõe kaldal 12,13 m. Kinnistul on taluhoone juures enamuses lage rohustu. Kinnistu kirdeidapool ning kagunurgas on Pudisoo jõega piirnev kallas kaetud metsaga. Sae kinnistu kuulub e-kinnistusraamatu kande alusel eraisikule. Kinnistule on seatud Eesti Vabariigi kasuks hoonestusõigus tähtajaga 20 aastat, asjaõigusleping sõlmiti 15.06.2023 (hoonestusõiguse registriosa nr 23408150). Kasvatusjaama käitab Riigimetsa Majandamise Keskuse Põlula kalakasvatustalitus.

Käitise territoorium on ümbritsetud enamasti kaitsealustest- ja maatulundusmaadest. Teine läheduses olev elamuga kinnistu on Sackalda (registriosa number 12349402, katastritunnus 35203:001:0396).

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Maastik ja geoloogia. Kavandatava tegevuse ala paikneb Põhja-Eesti klindi esisel alal, kvaternaarisetetes löikunud Pudisoo jõe orus, kus maapinna absoluutkõrgused on vahemikus 14–19 m. Jõe voolusuund on lokaalselt edela suunas, maapinna üldine langus on lääne- ja loodesuunaline, Kolga lahe poole. Planeeritava kasvatusjaama juures asub 2–3 m sügavune kraav. Geoloogiline läbilõige koosneb alal jäälisest moreenist, mida katab jõeline (kohati ka mereline) liiv ja möll. Pinnakatte pindmise kihi moodustab muld ja mullasegune liiv, mille all levivad erineva koostisega mölli- ja liivapinnased. Mölli- ja liivapinnaste all lasub moreenikompleks, mis koosneb projekteeritava hoone asukohas savisest peenliivast. Pinnakatte paksus on 20 m. Pinnakatte all lasub aluspõhi, mille moodustavad Kambriumi Lükati kihistu

aleuroliit ja savi. Esimene põhjaveekiht levib liivas ja möllis, madalamates kohtades ulatub kuni mullakihini.

Vesi. Veehaare on Pudisoo jõe kaldal. Veetase sõltub jões ja kraavides olevast veetasemest. 02.03.2023 mõõdetud veetase oli maapinnast 1,65-2,0 m sügavusel, ehk absoluutkõrgusel 16,45-17,6 m. Maves OÜ ja hüdrobioloog-ihtüoloog Rein Järvekülje koostatud eksperthinnangu kohaselt võib erakordse madalvee tingimustes Pudisoo jõe vooluhulk kasvanduse veevõtu lävendis olla ca 30 l/s. Sel juhul võib kasvanduse veevõtt 6 l/s ca 80 m pikkusel lõigul allpool veehaaret (kuni väliala väljalaskmeni) vähendada jõe vooluhulka kuni 20% võrra, mida ekspert käsitleb olulise ebasoodsa mõjuna. Eksperdi hinnangul ei tooks erakordse madalvee tingimustes veevõtt kaasa tüübiomase kalastiku või põhjaloomastiku seisundi mõõdetava halvenemise ulatuslikumas jõeosas. Erakordse madalvee tingimustes väliala väljalaskmest allavoolu kuni Kolga jõe suudmeni (ca 310 m) võib jõe vooluhulk väheneda kuni 8 % võrra.

Vee kaitse ja kasutamise abinõude planeerimiseks koostatakse iga vesikonna kohta veemajanduskava¹⁷ ning nende juurde meetmeprogramm, mille põhieesmärgiks on kõigi vete hea ökoloogilise ja keemilise seisundi saavutamine või säilitamine. Meetmeprogramm sisaldab vee kasutamise ja kaitse meetmeid, mille elluviimine aitab saavutada veepoliitika raamdirektiivis sätestatud põhieesmärki. Pinnavee kaitse eesmärk on pinnaveekogumite vähemalt hea seisundi tagamine (VeeS § 32 lg 1).

Pudisoo jõgi jääb Lääne-Eesti vesikonda ning on määratud kaheks pinnaveekogumiks. Pinnaveehaare PIH0000238 ja väliala väljalask asuvad vooluveekogumil „Pudisoo lähtest Kolga/Männiku jõeni“ (Pudisoo_1, 1080600_1). Kasvatushoone väljalask jääb vooluveekogumile „Pudisoo Kolga /Männiku jõest suudmeni“ (Pudisoo_2, 1080600_2). (Keskkonnaministri 16.04.2020 määruse nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“ lisa 1 alusel).

Meetmeprogrammis ei ole nimetatud vooluveekogumitele meetmeid ette nähtud, kuna mõlema pinnaveekogumi koondseisund¹⁸ on Keskkonnaagentuuri pinnaveekogumite seisundiinfo alusel 2021. a hinnatud heaks.

Pudisoo jõgi kuulub kogu ulatuses nn lõhejõgede nimistusse¹⁹, kus on keelatud veekogu veerežiimi muutmine (LKS § 51 lg 1). Vee liigvähendamine on keelatud (VeeS § 116 lg 4 ja lg 5 p 1). Keskkonnamõjude eksperthinnangus on ekspert kindel, et sellised väikesed (1-2%) jõe vooluhulga vähenemised ei saa põhjustada jõe elustikule olulist või mõõdetavat kahju.

¹⁷ <https://kliimaministeerium.ee/veemajanduskavad-2022-2027> (07.08.2023)

¹⁸ <https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo> (02.08.2023)

¹⁹ Keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73 „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ § 2 p 81.

Pudisoo jões asub I kategooria kaitsealuse liigi ebapärlikarbi (KLO9200119) leiukoht ja III kategooria kaitsealuse liigi võldase (*Cottus gobio*, KLO9102722) leiukoht. Kaitset vajav ala on elupaiga või liigi kaitseks LKS alusel määratud ala, kus vee seisundi säilitamine või parandamine on selle elupaiga või liigi kaitseks oluline²⁰. Eelnevast tulenevalt on keelatud Pudisoo jõe loodusliku sängi muutmine.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatav ebapärlikarbi kasvatusjaam jääb Lahemaa rahvusparki territooriumile, mis ühtib Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnualaga.

Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit, sealhulgas maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurmaastikke, maastiku üksikelemente, põllumajanduslikku maakasutust ja traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikku asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 2006, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas (edaspidi loodusdirektiivi elupaigatüüp). Need on veealused liivamadalad (1110)3, liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õötsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusemetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), rusukallete

²⁰ VeeS § 36 lg 1 p 5

ja jäärakute metsad (pangametsad – 9180*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*);

3) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas. Need on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), kassikakk (*Bubo bubo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), sarvikipütt (*Podiceps auritus*), metsis e mõtus (*Tetrao urogallus*), teder (*Tetrao tetrix*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), sookurg (*Grus grus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), nõmmelööke (*Lullula arborea*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), randtiir (*Sterna paradisaea*), vööt-põösalind (*Sylvia nisoria*), händkakk (*Strix uralensis*), rukkirääk (*Crex crex*) ja valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*);

4) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ nimetab II ja III lisas. Need on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), sõtkas (*Bucephala clangula*), õõnetuvi (*Columba oenas*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*);

5) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need on **harilik ebapärlikarp (Margaritifera margaritifera)**, harilik hink (*Cobitis taenia*), **harilik võldas (Cottus gobio)**, suur-rabakiil (*Leucorhina pectoralis*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), saarmas (*Lutra lutra*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*);

6) kaitsealuseid liike, milleks on limatünnik (*Sarcosoma globosum*), haruline võtmehein (*Botrychium matricariifolium*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), mõru vesipipar (*Elatine hydropiper*), väike käöpõll (*Listera cordata*), siberi piimikas (*Mulgedium sibiricum*), mesimurakas e soomurakas (*Rubus arcticus*), põhjatarn e norra tarn (*Carex mackenziei*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kanakull (*Accipiter gentilis*), männi-käbilind (*Loxia pytyopsittacus*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*) ja väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), ning väänkaela (*Jynx torquilla*) ja tuttpüti (*Podiceps cristatus*).

Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärk on mh kaitsta liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, sh harilik ebapärlikarp. Projektala asub Lahemaa piiranguvööndis, kus kaitse-eesmärk mh on kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Ebapärlikarbi kasvatusjaama rajamine on kooskõlas Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskavaga, sest tegemist on kaitse-eesmärgiks oleva liigi säilimiseks ja elutingimuste parandamiseks mõeldud projektiga.

Lahemaa loodusala (EE0010173) ja **linnuala**²¹ (EE0010173). **Lahemaa looduslalal** kaitstakse järgmisi Loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe:

veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmes kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmes (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodushammastad (*9010), vanad laialehised hammastad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okashammastad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjamammastad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soolehtammastad (*9080), rusukallete ja jäärakute hammastad (pangammastad – *9180), siirdesoo- ja rabammastad (*91D0) ning lammi-lodumammastad (*91E0).

Lisaks kaitstakse Loodusdirektiivi II lisas nimetatud liikide elupaiku: saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) ja vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*).

Lahemaa linnualal (EE0010173) kaitstakse järgmisi liike ja elupaiku: kanakull (*Accipiter gentilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), õõnetuvi (*Columba oenas*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), väike-kirjurähn

²¹ Kaitse alla võetud Vabariigi valitsuse 05.08.2004 korraldusega nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

(Dendrocopos minor), musträhn (Dryocopus martius), põldtsiitsitaja (Emberiza hortulana), väike-kärbsenäpp (Ficedula parva), värbkakk (Glaucidium passerinum), sookurg (Grus grus), merikotkas (Haliaeetus albicilla), väänkael (Jynx torquilla), punaselg-õgija (Lanius collurio), kalakajakas (Larus canus), tõmmukajakas (Larus fuscus), naerukajakas (Larus ridibundus), männi-käbilind (Loxia pytyopsittacus), nõmmelõoke (Lullula arborea), tõmmuvaeras (Melanitta fusca), jääkoskel (Mergus merganser), rohukoskel (Mergus serrator), suurkoovitaja (Numenius arquata), kalakotkas (Pandion haliaetus), herilaseviu (Pernis apivorus), tutkas (Philomachus pugnax), laanerähn e kolmvarvas-rähn (Picoides tridactylus), roherähn e meltsas (Picus viridis), sarvikpütt (Podiceps auritus), tuttpütt (Podiceps cristatus), hahk.

Eesti looduse infosüsteemi andmetel Pudisoo jões registreeritud loodusala kaitse-eesmärgiks olev I kaitsekategooria kaitsealune liik ebapärlikarp ning III kaitsekategooria liik võldas (*Cottus gobio*).

Eesti Punase raamatu ohustatuse hinnangu kohaselt on **ebapärlikarp** kriitilises seisundis. Euroopa Liidu Loodusdirektiivis on ta nimetatud II ja V lisa liikide seas. Ebapärlikarbi ainus elupaik Eestis asub Lahemaal Pudisoo jões. Ebapärlikarbi elukäik koosneb erineva elupaiganõudlusega arengujärgkudest: peremeesorganismi lõpustele kinnitunult elav vastsejärg, veekogu põhjasubstraati kaevunult elav noorlooma staadium ja osaliselt või täielikult põhjasubstraadis elav ja filtreerijana toituv täiskasvanu staadium. Seega peavad elupaigatingimused sobima kõikidele ebapärlikarbi arengujärgkudele nagu ka tema peremeesorganismidele. Ebapärlikarp elab puhastes jahedaveelistes vooluveekogudes. Ebapärlikarbi kaitse tegevuskava järgi on kriitilise tähtsusega ohutegurid üksikuasurkonna väljasuremise risk ette ennustamatute juhufaktorite tõttu, kobraste elupaika muutev tegevus, valgala taustareostus. Suur kuni kriitiline ohutegur on inimtegevuse tõttu elupaiga kahjustamine. Vastavalt Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskavale²² on ebapärlikarbi pikaajaline- ja ka kaitsekorraldusperioodi (2016-2025) kaitse-eesmärk elupaiga ja populatsiooni säilimine. Mõjutegurid ja meetmed vastavalt kaitsekorralduskavale:

- Kobraste suure arvukuse ja nende poolt tekitatud paisutuste mõjude vähendamise meetmeks on kobraste arvukuse reguleerimine, nende tekitatud paisude lõhkumine.
- Oma nooruse (esimesed 9 kuud) veedavad nn pihtvastset forelli lõpuste küljes nugides, mistõttu on üheks ohuteguriks forellide arvukuse vähenemine jões. Meetmeks on jõe- ja meriforelli rändetingimuste parandamine jões ning kudemisalade kvaliteedi parandamine.
- Settereostuse koormuse vähendamist tagavate rajatiste (puittarad) hooldamine, vajadusel settetaskute ehitamine jõeorgu.

Ebapärlikarbi kaitse tegevuskavas toodud pikaajaliseks kaitse eesmärgiks (15 aasta perspektiivis) on tagada ebapärlikarbi säilimine looduslikus keskkonnas elava liigina, rakendades selleks muuhulgas ka vajaduspõhist tugikasvatamist (st noorjärede kasvanduses kasvatamist ja Pudisoo jõkke taas asustamist). Ebapärlikarbi Eesti asurkonna säilimiseks ja

²² Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava 2016-2025, kättesaadav:
<https://infoleht.keskkonnainfo.ee/GetFile.aspx?fail=-1588211158> (18.08.2023)

turgutamiseks on vajalik jätkata **tehisasurkonna loomist** ning planeeritud **kasvatusjaama rajamine on vajalik tegevuskavaga planeeritu elluviimiseks** ning projektiga planeeritud tegevused ei kahjusta liigi seisundit.

Võldas on Eestis III kategooria kaitsealune liik ning kuulub Loodusdirektiivi II lisasse. Võldas on võldaslaste (*Cottidae*) sugukonda võldaste (*Cottus*) perekonda kuuluv paikse eluviisiga põhjakala, asustades tavaliselt veekogude kivise põhjaga alasid. Vee hapnikusisaldus peab võldase jaoks olema püsivalt kõrge. Eestis on võldas paljudes jõgedes tavaliseks liigiks, kuid mõnedes jõestikes ta levikutõkete tõttu puudub. Võldase elupaik on registreeritud ka Pudisoo jões. Võldast ohustavad veekogude reostumine ja eutrofeerumine, jõgede kraavitamine, süvendamine ja paisutamine, veetaseme ja vooluhulga kõikumised reguleeritud jõgedes²³. Vastavalt Lahemaa Rahvuspargi kaitsekorralduskavale on võldase pikaajaline- ja ka kaitsekorraldusperioodi (2016-2025) kaitse-eesmärk asurkonna säilimine ja elupaikade säilimine soodsas seisundis.

Jõeforell (*Salmo trutta morpha fario*) on lõheliste (*Salmonidae*) sugukonna lõhede (*Salmo*) perekonda kuuluva forelli (*Salmo trutta*) ökoloogiline vorm. Eestis elab rohkem kui sajas vooluveekogus, eelistades puhta, jaheda ja kiire veevooluga elupaiku, ent talub ka suhteliselt sooja eutroofset vett. Peamine levikutegur on sobivate kudemistingimuste olemasolu. Noored hoiduvad rohkem kärestike lähedale, vanemad hõivavad sügavamad võrengud, kaldauurded ja muud varjekohad. Jõeforell koeb tavaliselt oktoobri keskpaigast novembri lõpuni, allikalistes vetes veel ka jaanuaris²⁴.

Pudisoo jõgi kuulub kogu ulatuses nn lõhejõgede nimistusse. Erakordse suvise madalvee tingimustes võetud veevõtt 6 l/s tähendaks Maves OÜ ja hüdrobioloog-ihtüoloog Rein Järvekülje koostatud keskkonnamõjude eksperthinnangu kohaselt veehaarde lõigus forelli taastootmisele negatiivset mõju- laskujate arvu vähenemist kuni 32 isendi võrra. See moodustab ca 0,8 % kogu forelli taastootmispotentsiaalset Pudisoo jões. Alla 1 %-list maksimaalset võimalikku kahju asurkonna taastootmisele hindab ekspert kokkuvõttes väheoluliseks ja talutavaks. Seda eriti oludes, kus veevõtt on vajalik looduskaitse eesmärgi ohustatud liigi taastootmiseks ja säilitamiseks Eestis.

Samasse suurusjärku forelliga (<1% taastootmisest) jääb eeldatavalt kasvanduse negatiivne mõju ka enamikule teistele Pudisoo jõe tüübiomastele kala- ja selgrootutele liikidele (sh võldasele ja ebapärlikarbile).

Ebapärlikarbi kasvatusjaama rajamisega seostuvad võimalikud mõjud (näiteks uute haiguste sissetoomine, võõrliikide pääs loodusesse, ebasoodne mõju vee kvaliteedile jms) pole aktuaalsed, kuna kasvandusse toodavad ebapärlikarbid ja kalad (forellid) pärinevad kõik Pudisoo jõest. Kasvanduses hoitavaid forelle ei toideta ning enamiku ajast ei anta lisaööta ka kasvanduses kasvavatele karbi noorjarkudele (filtreerivad toitu jõe veest). Vajadusel karpidele antava lisaööda kogused on aga üliväikesed (kuni 350 g vetikamassi kuivainet aastas).

Keskkonnamõjude eksperthinnangu põhjal ei ole olemasolevate andmete ja teabe alusel alust eeldada, ebapärlikarbi kasvanduse veevõttust tingitud negatiivsed mõjud võiksid avaldada oluliselt mõju Pudisoo jõe tüübiomastele kalaliikidele.

²³Natura 2000 kalaliigid Alam-Pedja kaitsealal (loodushoid.ee)

²⁴ <https://www.kalapeedia.ee/3761.html?q=j%C3%B5eforell&qf=3> (18.08.2023)

Ebapärlikarbi kasvatusjaama rajatised, sh pinnaveehaare jäävad osaliselt kaitseala ja loodusala kaitse-eesmärgiks olevale loodusdirektiivi elupaigatüübile „**puiskarjamaa**“ (9070) ning pinnaveehaare Pudisoo jõe äärde. Pudisoo jõgi on EELIS-s registreeritud loodusdirektiivi elupaigatüübina „**jõesed ja ojad**“ (3260), mis on ühtlasi nii kaitseala kui loodusala kaitse-eesmärgiks. Puiskarjamaale veevõttust tulenev mõju puudub.

Kavandatava tegevusega kaasnev mõju elupaigatüübile „jõesed ja ojad“ ning vee-elustikule üldisemalt, esineb vaid erakordse madalvee ajal ning ka sel juhul puudutab see *ca* 80 m pikkust jõelõiku. Keskkonnamõjude eksperthinnangu kohaselt pole alust arvata, et pinnaveevõtt võiks oluliselt mõjutada jõe elustikku ja elupaigatüübi kvaliteeti suuremal skaalal.

Kavandatava tegevuse asukohas ei asu kultuuriväärtusi. Lähim kultuurimälestis Muistsed põllud (18154) asub Sae kinnistust *ca* 400 m kaugusel kagu suunas. Kavandatava tegevusega ei ole ette näha negatiivseid mõjusid kultuurimälestistele.

Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks olevaid liike projektalale ei jää.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Sae kinnistu asub vähe asustatud piirkonnas, kus läheduses asub kaks elamut– kavandatava tegevusega samal kinnistul, st Sae kinnistul, *ca* 150 m kaugusel ja Saekalda (registriora number 12349402, katastritunnus 35203:001:0396) kinnistul *ca* 200 m kaugusel. Kavandatava tegevusega ei kaasne müra. Kavandataval tegevusel (pinnavee võtmisel) puudub otsene mõju inimese tervisele ja heaolule.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust planeeritava veevõtu käigus ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne. Vee erikasutusega ei kaasne saasteainete heidet välisõhku. Vesiviljeluse vesi ei ole heitvesi, kalu ega karpe ei söödeta, seega väljalaskmetest tagasi jõkke juhitud vesi ei erine veehaardega sisse võetavast jõeveest.

3.3.1. Mõju suurus, mõjuala ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Pinnaveevõtu mõju ulatus on lokaalne, *ca* 80 m jõelõik veehaarde ja väliala väljalaskme vahel. Erakordse madalvee tingimustes võib Pudisoo jõe vooluhulk kasvanduse veevõtu lävendis olla *ca* 30 l/s. Sel juhul võib kasvanduse veevõtt 6 l/s *ca* 80 m pikkusel lõigul allpool veehaaret (kuni väliala väljalaskmeni) vähendada jõe vooluhulka kuni 20% võrra. Eksperdi hinnangul tähendaks see veehaarde lõigus forelli taastootmisele negatiivset mõju- laskujate arvu vähenemist kuni 32 isendi võrra. See moodustab *ca* 0,8 % kogu forelli taastootmispotentsiaalset Pudisoo jões.

Erakordse madalvee tingimustes väliala väljalaskmest allavoolu kuni Kolga jõe suudmeni (ca 310 m) võib jõe vooluhulk väheneda kuni 8 % võrra.

3.3.2. Mõju ilmnemise tõenäosus

Kavandatav tegevuse (pinnavee võtmine) negatiivne mõju avaldub vaid erakordse madalvee tingimustes.

3.3.3. Mõju tugevus, kestus, sagedus ja pöörduvus

Eksperdi hinnangul tähendaks pinnaveevõtt 6 l/s erakordse madalvee tingimustes forelli taastootmisele negatiivset mõju- laskujate arvu vähenemist kuni 32 isendi võrra (ca 80 m lõigul veehaarde ja väliala väljalaskme vahel). See moodustab ca 0,8 % kogu forelli taastootmispotentsiaalset Puidisoo jões. Alla 1 %-list maksimaalset võimalikku kahju asurkonna taastootmisele hindab ekspert kokkuvõttes väheoluliseks ja talutavaks. Seda eriti oludes, kus veevõtt on vajalik looduskaitseks eriti ohustatud liigi taastootmiseks ja säilitamiseks Eestis

3.3.4. Mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.5. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Käsitletud punktis 3.2.3.

3.3.6. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega.

Ehitisregistri andmetel Harju maakonnas Kuusalu vallas Uuri külas Sae kinnistul menetluses olevaid ehitusteatisi ei ole. Kavandataval tegevusel puudub koosmõju muude mõjualas planeeritavate tegevustega.

3.3.7. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Täiendava meetmena paigutada kalade ja maimude veehaarde veevõtuavasse sattumise vältimiseks **tõkestusvõre, mille avade soovitatav suurus on ≤ 5 mm.**

Riigimetsa Majandamise Keskus on oma 08.09.2023 kirjas täpsustanud, et tõkestusvõre ava soovitava suurusega 5 mm asub pumplas vahetult pumpade ees. Veehaarde algusesse rajatavas

isevoolses kaevus on tõkestusvõre avad vastavalt projektile 2,5 cm. Tihedam võre ummistuks langenud lehtede jms risuga nii kiiresti, et vesi ei jõuaks isevoolselt pumplasse.

Erakordse madalvee tingimustest teavitada Keskkonnaametit.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub Harju maakonnas Kuusalu vallas Uuri külas Sae kinnistul (registriosa number 10331802, katastritunnus 35203:001:0368) Pudisoo jõest pinnaveevõtul oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algamine ei ole vajalik alljärgnevatel põhjustel:

- Ebpärlikarbi kui I kategooria kaitsealuse loomaliigi asurkonna taastamine on looduskaitsealisest aspektist vajalik ning käivitatud on rahvusvahelised projektid selle saavutamiseks (CoastNet LIFE (LIFE17NAT/FI/000544) ja LIFE Revives (LIFE20 NAT/FI/000611)).
- Kasvatusjaama projekteerimisel on arvestatud Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskavaga 2016-2025.
- Kavandataval tegevusel puudub oluline ebasoodne mõju Lahemaa linnu- ja loodusale ning Lahemaa rahvuspargile.
- Kinnistul ja selle vahetus läheduses puuduvad kaitsealused objektid ja mälestised.
- Käitaja kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele, välisõhule, pinnasele. Samuti puuduvad müra, õhusaaste, vibratsiooni ja valguse häiringud.
- Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
- Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
- Erakordse madalvee tingimustes avaldab veevõtt negatiivset mõju forelli taastootmisele- laskujate arv väheneks prognooside kohaselt kuni 32 isendi võrra (puudutab ca 80 m jõelõiku veehaarde ja väliala väljalaskme vahel). See moodustab ca 0,8% kogu forelli taastootmispotentsiaalset Pudisoo jões. Alla 1%-list maksimaalset võimalikku kahju asurkonna taastootmisele hindab ekspert kokkuvõttes väheoluliseks ja talutavaks.
- Ebpärlikarbi kasvatusjaama asukohaks ei ole paremat alternatiivi kui Sae kinnistu Pudisoo jõe ääres ja veevõtt ebpärlikarbi koduveekogust.

KMH peab algamata jätmise otsus muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lg 1 p 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks (KeHJS § 11 lg 8¹). Kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algamata jätmise, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks (määrus nr 31 § 5 lg 2). Lähtudes käesoleva eelhinnangu tulemustest ning KeHJS § 6¹ lg 1 p 6 kohasest teabest, puudub vajadus kavandatava tegevuse erisuste või keskkonnameetmete järele muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

IV. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

Huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib avatud menetluse korras antav õigusakt puudutada, on õigus määratud tähtaja jooksul esitada menetlust läbiviivale haldusorganile tegevusloa ning selle andmise otsuse eelnõu või taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid (haldusmenetluse seadus, edaspidi HMS § 49 lg 1). Enne KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamist tuleb küsida seisukohta asjaomastelt asutustelt, esitades neile seisukoha võtmiseks eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse eelnõu (KeHJS § 11 lg 2²). Enne menetlusosalise suhtes sellise toimingu sooritamist, mis võib kahjustada tema õigusi, peab haldusorgan andma talle võimaluse arvamuse ja vastuväidete esitamiseks (HMS § 40 lg 2).

Keskkonnaamet saatis 28.08.2023 kirjaga nr DM-125298-6 keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu koos eelhinnangu ja keskkonnamõju eelnõuga Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Kuusalu Vallavalitsusele tutvumiseks ning arvamuse ja seisukoha andmiseks hiljemalt 11.09.2023 (KeHJS § 11 lg 2²).

Riigimetsa Majandamise Keskus esitas eelnõudele ettepanekuid 11.09.2023 (registreeritud KOTKAS DM-125298-7 all (vt korralduse p 3.2).

(allkirjastatud digitaalselt)

Karina Laasik

juhtivspetsialist

veeosakond

Geidi Rõõm 5341 0707 (vesi) geidi.room@keskkonnaamet.ee

Krista Pukk 5699 5021 (looduskasutus) krista.pukk@keskkonnaamet.ee

Jarko Jaadla 5366 2619 (vee-elustik) jarko.jaadla@keskkonnaamet.ee